

Scholen schrap het woord Inclusief en diversiteit uit uw missie.

Een ouder of opvoeder die op zoek gaat naar een school voor zijn kind krijgt vaak teksten te lezen als: “De school staat voor inclusie en diversiteit, niemand wordt uitgesloten maar geaccepteerd, onderwijs moet toegankelijk zijn voor iedereen. Alle leerlingen krijgen dezelfde kansen ongeacht hun uiterlijke kenmerken, gedragskenmerken of achtergrond. Leerlingen moeten zich actief voorbereiden op deze dynamische wereld. De wereld stopt niet bij het schoolplein. Want het is essentieel om kinderen en jongeren voor te bereiden op de diversiteit van de samenleving en dat ze leren inzien dat inclusie en diversiteit de samenleving kleurt en niet bedreigt.” (‘Burgerschap in de klas’ 2022) van Anja Sinnige en Tamme Spoelstra). Deze laatste zin, die vaak voorkomt in zulke missies, weergeeft een duidelijke boodschap. De leerlingen krijgen op deze scholen niet de ruimte om vrijuit te uiten dat zij inclusie en diversiteit anders ervaren.

Men groeit uit elkaar

Dat gevoel wordt versterkt wanneer er afkeurende reacties worden gegeven op hun ideeën en ervaringen als het gaat om kleur, migratie, natie en godsdiensten als de islam. De missie van de school weerhoudt de vrije interactie tussen leerlingen en leerkracht. In de uitgave ‘Verhalen vertellen en vragen stellen: vakdidactiek, levensbeschouwing & geestelijke stromingen’ (2016, tweede druk 2022) is er een hoofdstuk wat gaat over de Islam en dialoog in de klas. Daarin schrijft Marietje Beemsterboer dat het geen zin heeft om vragen te stellen aan een kind over de Levensbeschouwelijke traditie of de regels over kleding, seksualiteit, voedsel waar deze zich op beroept. Zij zegt dat het allereerst belangrijk is om respect te tonen voor de opvattingen van het kind en het kind daarin te erkennen.

Gevolg is dat binnen de school een aantal groepen uit elkaar groeien en dat men onderling niet meer weet wat een ander voelt en denkt. De leerling weet dat hij een ander geen vragen mag stellen en dat hij zijn opvattingen beter voor zich kan houden wat invloed kan hebben op hoe hij later als volwassene staat in de samenleving.

De school bereikt ondanks deze missie ‘inclusie en diversiteit’ eerder het tegenovergestelde. De school kan beter de opvatting dat de samenleving maakbaar is loslaten. Van de leerlingen kan en mag men niet verwachten dat ze gaan voor een voor hen onbekend ideaal van een inclusieve en diverse samenleving.

Tussenruimte

Hannah Arendt (1906 –1975) een Duits-Joods filosofe en politiek denker, die bekend is met het nationaalsocialisme waarschuwt dat op deze manier éénheid nastreven gevaarlijk is. Zij vindt het belangrijk dat ieder mens in alle vrijheid zijn visie kan neerzetten en daarover met een ander in gesprek kan gaan. Doel van dit gesprek is expliciet niet om tot overeenstemming of consensus te komen. Arendt komt hierbij op het begrip ‘tussenruimte’, dit ‘tussen’ is de wereld die mensen met elkaar delen en die hen tegelijkertijd van elkaar scheidt, ‘net zoals een tafel staat tussen mensen die er aan zitten’. Deze ‘tafel’ brengt de mensen niet echt samen, maar kan voorkomen dat men elkaar niet in de weg zitten. Deze ‘tussenruimte’ moet wel serieus genomen worden; ze moet steeds opnieuw in gezamenlijk handelen en spreken tot stand gebracht worden.

Zo is het onderwijs een voorbeeld van een 'tussenruimte', een afspiegeling van een samenleving waarin uiteenlopende levensbeschouwingen en nationaliteiten aanwezig zijn. Wanneer er een veilige cultuur is in deze 'tussenruimte' dan kan iedereen een ruimere kijk krijgen doordat ze in contact komen met andere ideeën, rituelen, gewoonten, symbolen, manieren.

Deze tussenruimte in het onderwijs is per uitermate geschikt voor de jonge mens om te oefenen met identiteit en burgerschap. Voor Arendt gaat het in de opvoeding en in het onderwijs om het inleiden van de jonge mens in de wereld.

Bij deze 'tussenruimte' moet het onderwijs ideeën en ervaringen van de leerlingen de ruimte geven en bespreekbaar maken in het contact met anderen die er een radicaal andere levensvisie op na houden. De school stimuleert zo de individuele ontwikkeling van de leerling. Contact met andere levensbeschouwingen kan leiden tot reflectie op normen en waarden en leert kritisch om te gaan met onderwerpen waar een taboe op rust. Want in de 'tussenruimte' mag alles gezegd en bevraagd worden. In de lessen mogen uit alle (kinder-) boeken, Bijbel, Koran en allerlei filosofen en gedichten worden (voor) gelezen. Bij deze werkwijze laat de school zien dat het een afspiegeling is van de samenleving en draagt zo bij aan een samenleving waarbij men tijd en ruimte neemt om naar elkaar te kijken en te luisteren.

In Goede Handen

Tip: Met behulp van 'In Goede Handen: Handboek voor Levensbeschouwelijke Communicatie en Identiteit' worden leerkrachten in staat gesteld kinderen samenhang te laten ontdekken in de wereld waarin zij leven en opgroeien. Dit boek stelt hen in staat om op een creatieve en open manier rekening te houden met de verschillende culturele achtergronden van de kinderen. Daarmee wordt tevens een bijdrage geleverd aan de burgerschapsvorming van de kinderen.

Zie <https://www.stichtingechelon.nl/boeken/in-goede-handen>

